

3.3 กฎอนุรักษ์โมเมนตัม (Law of conservation of momentum)

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโมเมนตัมของวัตถุ อันเนื่องมาจากมีแรงภายนอกมากระทำต่อวัตถุ ทำให้วัตถุมีโมเมนตัมเปลี่ยนไป ซึ่งประกอบด้วยระบบที่มีเพียงวัตถุเดียวนั้น แล้วถ้าเป็นระบบที่มีหลายวัตถุเคลื่อนที่โดยไม่มีแรงภายนอกมากระทำ โมเมนตัมของระบบจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

กำหนดให้วัตถุ m_1 เคลื่อนที่เข้าชนวัตถุ m_2

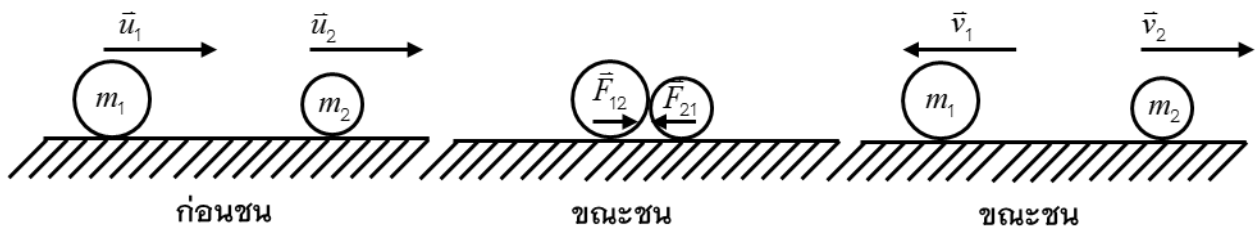
ก่อนการชน วัตถุ m_1 เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว $\vec{u}_1$

วัตถุ m_2 เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว $\vec{u}_2$

หลังการชน วัตถุ m_1 เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว $\vec{v}_1$

วัตถุ m_2 เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว $\vec{v}_2$

ถ้าขณะวัตถุ m_1 และวัตถุ m_2 เคลื่อนที่เข้าชนกันและไม่มีแรงภายนอกใด ๆ มากระทำ จะได้ว่าขณะวัตถุทั้งสองชนกันจะมีแรงคู่กิริยา – ปฏิกิริยาระหว่างวัตถุทั้งสองเกิดขึ้น โดยมีขนาดเท่ากันแต่ทิศตรงข้ามกัน ดังภาพ 3.3 – 1

ภาพ 3.3 – 1 แสดงการชนกันระหว่างวัตถุ m_1 และ m_2

ให้ $\vec{F}_{12}$ แทนแรงที่วัตถุ m_1 กระทำต่อวัตถุ m_2

$\vec{F}_{21}$ แทนแรงที่วัตถุ m_2 กระทำต่อวัตถุ m_1

Δt แทนช่วงเวลาที่วัตถุ m_1 ชนกับวัตถุ m_2

จากกฎการเคลื่อนที่ของนิวตันจะได้ว่า

$$\vec{F}_{12} = -\vec{F}_{21} \quad \dots 3.3 - 1$$

และจาก
$$\vec{F} = \frac{m\vec{v} - m\vec{u}}{\Delta t}$$

เมื่อพิจารณาที่วัตถุ m_1 และวัตถุ m_2 ตามลำดับจะได้ความสัมพันธ์ดังนี้

$$\vec{F}_{12} = \frac{m_1\vec{v}_1 - m_1\vec{u}_1}{\Delta t} \quad \dots 3.3 - 2$$

และ
$$\vec{F}_{21} = \frac{m_2\vec{v}_2 - m_2\vec{u}_2}{\Delta t} \quad \dots 3.3 - 3$$

ดังนั้นสมการ 3.3 – 1 อาจเขียนใหม่ได้เป็น

$$\frac{m_1\vec{v}_1 - m_1\vec{u}_1}{\Delta t} = -\frac{(m_2\vec{v}_2 - m_2\vec{u}_2)}{\Delta t} \quad \dots 3.3 - 4$$

หรือ
$$m_1\vec{v}_1 - m_1\vec{u}_1 = -m_2\vec{v}_2 + m_2\vec{u}_2 \quad \dots 3.3 - 5$$

หรือ
$$m_1\bar{u}_1 + m_2\bar{u}_2 = m_1\bar{v}_1 + m_2\bar{v}_2 \quad \dots 3.3 - 6$$

นั่นคือ ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชนของระบบเท่ากับผลรวมของโมเมนตัมหลังการชนของระบบ

ดังนั้น จึงสามารถสรุปเป็นกฎได้ว่า ถ้าไม่มีแรงภายนอกมากระทำต่อระบบแล้วโมเมนตัมของระบบจะมี

ค่าคงตัว ซึ่งเรียกว่า กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม เขียนเป็นสมการได้ว่า

$$\sum \bar{P}_{\text{ก่อนชน}} = \sum \bar{P}_{\text{หลังชน}} \quad \dots 3.3 - 7$$